

ЯКІСНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ЛІКАРЯ ЗАГАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Шуть С. В., Трибрат Т. А., Чекаліна Н. І.

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»

Наголошується, що в умовах стрімкого розвитку медицини, впровадження нових методів терапії і діагностики необхідно переглянути програми підготовки фахівців для української медичної галузі. Сучасна медицина потребує нової системи освіти, яка сформує в майбутніх лікарів здатність до проєктивної детермінації майбутнього, відповідальність за нього, віру в себе і свої професійні здібності. Розглядаються переваги використання у вищій медичній освіті інтерактивних методів навчання.

It is noted that in conditions of rapid medicine development the implementation of new methods of therapy and diagnosis require reconsideration of the training and educational programs of medical students in Ukrainian medical sector. Modern medicine demands a new system of education that will develop in physicians the ability to make a projective determination of the future, responsibility for it, belief in oneself and, of course, their professional abilities. Interactive teaching method is a joint activity of students and teachers, in which all participants interact with each other in the educational process, jointly solve problems, simulate situations, evaluate the actions of each other and their own behavior.

Ключові слова: медична освіта, сімейний лікар – лікар загальної практики, практичні навички, інтерактивні методи навчання.

Програми підготовки фахівців для української медичної галузі мають базуватися на європейських стандартах лікування, сучасних інформаційних технологіях, передбачати можливість опанування практичних навичок роботи із сучасним лікувально-діагностичним обладнанням. Це дасть змогу спеціалістам навчатися і працювати в єдиному професійному європейському просторі [2].

У сучасних умовах освіти розглядають як головний чинник соціального й економічного прогресу. Основним капіталом сучасного суспільства є людина, здатна до вирішення завдань і прийняття нестандартних рішень. Сучасна медицина потребує нової системи освіти, яка сформує в майбутніх лікарів здатність до проєктивної детермінації майбутнього, відповідальність за нього, віру в себе і свої професійні здібності [2].

Головним завданням діяльності сімейного лікаря є необхідність узяти на себе відповідальність за організацію спеціалізованої допомоги і на цій основі підвищити її ефективність. Кваліфікований сімейний лікар може самостійно розв'язати до 80 % проблем хворих на етапі первинної допомоги, включаючи лікування в домашньому чи денному стаціонарах, проведення профілактичної роботи з населенням.

Нині основні методичні інновації у вищій школі пов'язані із застосуванням інтерактивних методів навчання (ІМН), заснованих на принципах взаємодії, активності студентів, опорі на колективний досвід, обов'язковості зворотного зв'язку. Інтерактивна навчальна діяльність стала одним із вирішальних чинників самореалізації особистості. Студенти легше розуміють і запам'ятовують матеріал, який вони вивчали шляхом активного залучення в навчальний процес. Термін «інтерактивна педагогіка» в 1975 р. ввів німецький учений Ганс Фріц, який визначив мету інтерактивного процесу: «зміна і поліпшення моделей поведінки його учасників: аналізуючи власні реакції та реакції партнера, учасник змінює свою модель поведінки» [1]. ІМН – це спільна діяльність студентів і викладача, в якій усі учасники освітнього процесу взаємодіють один з одним, спільно розв'язують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії один одного і свою власну поведінку. Завдання ІМН: мотивація студентів до дослідження проблеми; самостійний пошук шляхів і варіантів вирішення поставленого завдання; поліпшення взаємодії між студентами, розвиток терпимості до іншої точки зору; формування в студентів власної думки, життєвих і професійних навичок. Основна перевага ІМН – наближення процесу навчання до реальної практичної діяльності майбутніх фахівців, особливо це стосується підготовки лікаря першої ланки – лікаря загальної практики.

Інтерактивні методи сприяють оптимізації навчального процесу, допомагають студентам аналізувати інформацію; навчитися розв'язувати проблеми і правильно формулювати власну думку; дискутувати, відстоювати свою точку зору; бути впевненішими і незалежними. Одна зі стратегій інтерактивного навчання – це робота в малих групах, яка дає всім учасникам (зокрема сором'язливим) можливість брати участь у роботі, практикувати навички співробітництва, міжособистісного спілкування, що часто буває неможливо у великому колективі. Робота в малій групі – невід'ємна частина багатьох інтерактивних методів навчання. На кафедрі пропедевтики внутрішньої медицини з доглядом за хворими, загальної практики (сімейної медицини) використовуються такі форми ІМН: ділові ігри, рольові ігри, кейс-метод, ПОПС-формула, проведення студентських конференцій. Ділова гра – моделювання умов і відносин професійної діяльності, що характерні для цього виду практики; їхня специфіка – максимальне наближення до реальної практичної діяльності, що активізує теоретичні знання, переводить їх у практичну діяльність (обстеження хворого в амбулаторних умовах, ведення хворих із різними хворобами в амбулаторних умовах, заповнення медичної документації тощо).

Рольова гра – розігрування її учасниками ситуації за заздалегідь розподіленими ролями з метою оволодіння певними поведінковими та емоційними якостями професійної ситуації; проводиться в невеликих групах (по 3–4 особи). Студент біля ліжка хворого відпрацьовує методику збирання скарг, анамнезу, формує навички перкусії, аускультативу та самостійно визначає тактику лікування, застосовує деонтологічні вміння в спілкуванні з хворим. Студент випробовує себе в реальних життєвих ситуаціях, відпрацьовує нові навички в юридично безпечній ситуації. Таке розігрування ролей допомагає студенту краще зрозуміти, як почувається хворий у тій чи іншій ситуації, співпереживати йому.

Слід наголосити, що важлива роль у цьому процесі відводиться викладачу, адже те, наскільки чітко він ставить завдання і яку роль виконує в процесі гри, визначить успішність результату. Перш за все, викладач має виконувати свої контролювальні функції ненав'язливо, терпляче. Це дає змогу студентам самостійно контролювати хід ситуації, направити події в потрібне русло, докладати зусилля до вирішення ситуативного завдання, приймати рішення, проявити свої здібності. Успішність гри забезпечується ще й за умови, якщо викладач спроможний ство-

рити атмосферу, в якій немає побоювань студента перед кожним висловлюванням. Рольові ігри допомагають майбутнім фахівцям не зосереджуватися на помилках, а вільно висловлювати свої думки.

Мета кейс-методу («конкретних ситуацій» – «case») дає змогу завдяки спільним зусиллям групи студентів проаналізувати ту чи іншу ситуацію [1].

Для перевірки домашнього завдання, закріплення вивченого матеріалу застосовується методика «ПОПС-формула» («Я вважаю... тому, що ..., наприклад..., тому...»).

Студентська конференція стала однією з продуктивних форм інтерактивного навчання, яка передбачає активну взаємодію між студентом і викладачем, між самими студентами; спрямована на підготовку доповіді та публічний виступ, формування вміння вести діалог, відповідати на запитання.

Ефективність навчання – ступінь порівняння позитивних результатів із витратами на їх досягнення, яка визначається поєднанням факторів: запам'ятовування, гнучкість у використанні – наближення процесу навчання до реальної практичної діяльності майбутніх фахівців. Використання ІМН на клінічних кафедрах підвищує інтерес студентів до вивчення дисциплін, забезпечує вищу якість і виживання знань, практичних навичок; сприяє розвитку комунікативних навичок, клінічного мислення майбутнього лікаря.

Список використаних джерел

1. Богданова І.М. Використання інтерактивних технологій у підготовці майбутніх соціальних працівників / І.М. Богданова // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Педагогічні науки. – 2011. – № 11. – С. 15–20.
2. Мілерян В.Є. Методичні основи підготовки та проведення навчальних занять в медичних вузах : метод. посібник / В.Є. Мілерян. – К. : Хрещатик, 2006. – 84 с.
3. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих : навчально-методичний посібник / С.О. Сисоєва; НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – К. : ВД «ЕКМО», 2011. – 324 с.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЯК КОМПОНЕНТ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Юдіна К.Є., Міщенко І.В., Жукова М.Ю., Коковська О.В., Павленко Г.П.

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»

Досліджується проблема оцінки якості підготовки випускників як завершального результату навчання у вищих медичних навчальних закладах, зокрема тенденція до опису й оцінки результатів освіти у вищій школі в контексті компетентнісного підходу.

The problem of assessing the quality of graduates' training as the final result of studying at universities so far remains unresolved. At the same time, there is a tendency for the description and evaluation of the results of the educational process of the higher school through a "competent approach". However, specific recommendations for its implementation in improving the quality of specialists' training have not yet been scientifically developed.

Ключові слова: оцінка, якість, освіта, професійна компетентність.

Реформування системи сучасної вищої професійної освіти передбачає істотне підвищення рівня якості відповідно до ринкових моделей її організації та функціонування. Ця ідея, зокрема, підкреслена в документах Болонської декларації (1999 р.), метою якої є формування загальноєвропейського простору вищої освіти і закріплення за європейською вищою школою провідних позицій у світі [1].

На сучасному етапі маємо кілька трактувань поняття «якість освіти», але найбільш повне поняття запропоновано С. М. Николаєнком як затребуваність отриманих знань у конкретних умовах їх застосування для досягнення конкретної мети та підвищення якості життя [12].

Вимоги до якості освіти відображені в таких документах як Закон України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 р.; наказ МОН України «Про план дій щодо забезпечення якості вищої освіти України та її інтеграції в європейське і світове освітнє співтовариство на період до 2010 року» від 13.07.2007 р.; Національна доктрина розвитку освіти», затверджена Указом Президента України від 17.04.2002 р. та ін. [2–8].

Якість освіти – це суспільний продукт, що залежить від позиції та комплексної організації зусиль усієї освітньої спільноти (педагогів, управлінців освіти, учнів і їхніх батьків та регіональних систем освіти) [9]. У центрі освітнього процесу – споживач знань: той, хто навчається. Тому правомірно говорити про якість того, хто навчається, який є тим матеріалом, який має бути перетворений у результат освітнього процесу. Якість того, хто навчається, можна охарактеризувати за допомогою показників: знання, отримані раніше з профільних навчальних дисциплін, володіння іноземною мовою, бажання вчитися, інтелект, духовність, обдарованість, пам'ять, дисциплінованість, наполегливість, працездатність, при цьому не менш важливі показники – це спостережливність, планування кар'єри, вміння працювати з комп'ютерною технікою [11]. Виокремимо провідні (на нашу думку) напрями підготовки кваліфікованих фахівців: науково-дослідна робота студентів та участь студентів у олімпіадах.

Науково-дослідна робота стала важливою складовою і необхідною умовою підготовки кваліфікованих фахівців, адже в умовах сучасного інформаційного суспільства та постійного оновлення знань здатність швидко орієнтуватися в потоці інформації, аналізувати її, виділяти потрібне, проводити самостійні дослідження і доводити їхню ефективність на практиці – професійно важливі компетенції. Науково-дослідна робота (НДР) і науково-дослідницька робота студентів (НДРС) як нерозривні ланки системи менеджменту якості вищої освіти відіграють найважливішу роль у формуванні професійних компетенцій студентів та академічної репутації ВНЗ [10]. Інтеграція навчальної та дослідницької діяльності позитивно впливає на результати освіти і сприяє формуванню